

Best Practice

ระดับปฐมวัย สำหรับครูผู้สอน

หนุนช่วยนักวิจัย ส่งเสริมทักษะการคิด

ด้วยกิจกรรม PBL

๖ (Problem-Based Learning)

นางสาวเกวลิน ฝิวสุข

ตำแหน่ง ครูผู้ช่วย

โรงเรียนวัดเขา (วันครู 2501)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต ๔
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาระดับพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

เอกสารฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อรายงานผลการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ (Best Practice) ประกอบด้วยความเป็นมาของ Best Practice จุดประสงค์และเป้าหมายของการดำเนินงาน กระบวนการปฏิบัติงานหรือขั้นตอนการทำงานเรื่องของการพัฒนาทักษะด้านการคิดของเด็กปฐมวัยโดยใช้การจัดประสบการณ์รูปแบบปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning) ซึ่งเป็นรูปแบบกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้เด็กได้เกิดกระบวนการคิด จากการลงมือปฏิบัติ คิดวิเคราะห์ ระดมความคิด และหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน โดยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์เข้ามาบูรณาการ ทำให้เด็กได้เรียนรู้และสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง

นางสาวเกวลิน ผิวสุข
ครูโรงเรียนวัดเขา (วันครู 2501)

สารบัญ

1 สถานปัญญาและความจำเป็น

2

จุดประสงค์

2

2 วัตถุประสงค์ดำเนินงาน

7

7 ผลการดำเนินงาน/ผลสัมฤทธิ์
ประโยชน์ที่ได้รับ

7

7 ปัจจัยสู่ความสำเร็จ

8

8 บทเรียนที่ได้รับ

9

9 การเผยแพร่

แบบรายงานวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศระดับปฐมวัย (Best Practice)

โรงเรียนวัดเขา (วันครู 2501)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4

ชื่อผลงาน (Best Practice) :

หนูน้อยนักวิทย์ ส่งเสริมทักษะการคิด ด้วยกิจกรรม PBL
: (Problem-Based Learning)

ชื่อผู้เสนอผลงาน :

นางสาวเกวลิน ผิวสุข ตำแหน่ง ครูผู้ช่วย โรงเรียนวัดเขา (วันครู 2501)

สังกัด :

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4
โทร. 088-7680769 Email: Kavalinn23@hotmail.com

สภาพปัญหา/ ความจำเป็น

เป็นที่ทราบกันดีว่าในยุคปัจจุบันเทคโนโลยีมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วมาก ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ในทุกมิติ แม้แต่การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา การศึกษาที่ต้องเตรียมเด็กให้มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 วิจารณ์ พานิช. (2555) ซึ่งในการจะพัฒนาให้เด็กมีทักษะดังกล่าวไม่ได้หมายความว่ารูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบเดิม ๆ ในชั้นเรียนที่ครูเป็นผู้บรรยายเนื้อหาความรู้โดยการเขียนจดบันทึกข้อมูลบนกระดานแล้วให้นักเรียนคัดลอกข้อมูลลงบนสมุดจะหายไป แต่ครูผู้สอนจะต้องปรับวิธีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เพื่อให้เด็กได้ใช้ทักษะในการสืบค้นข้อมูลและนำความรู้ที่ได้จากการสืบค้นข้อมูลไปใช้ให้เกิดประโยชน์

ดังนั้นเด็กนักเรียนควรจะได้รับการพัฒนาทักษะกระบวนการคิดซึ่งรวมถึงการคิดแก้ปัญหาและทักษะการสืบค้นข้อมูลเพื่อพัฒนาให้เกิดองค์ความรู้ที่จำเป็นในการดำรงชีวิตในอนาคต การพัฒนาคนอย่างยั่งยืน มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาทักษะกระบวนการคิด การวิเคราะห์ มีเวลาทำกิจกรรมเพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะ ความสามารถ และ ประสบการณ์ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2561)

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานมี การดำเนินการโดยกำหนดปัญหาหรือสถานการณ์ที่เป็นปัญหา โดยมีกระบวนการกลุ่มในการร่วมกันแสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับความรู้และประสบการณ์เดิม สืบค้นข้อมูลที่จำเป็นเพื่อ ใช้ในการแก้ปัญหา หาวิธีการแก้ปัญหา และตัดสินใจเลือกวิธีการแก้ปัญหาอย่างเหมาะสม และนำเสนอวิธีการแก้ปัญหาให้ ผู้อื่นได้รับทราบ กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ โดยใช้คำถามลักษณะของคำถามหรือสถานการณ์ปัญหาอาจจะมาจากปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในชีวิตประจำวัน รวมถึงสถานการณ์ปัญหาที่ครูกำหนดขึ้นโดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้หรือเรื่องที่เด็ก ๆ สนใจ (ไพศาล สุวรรณน้อย, 2558)

จากบทความข้างต้นที่กล่าวมา ข้าพเจ้าจึงได้เกิดแนวคิดในการพัฒนาศักยภาพในการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ทักษะด้านการคิด โดยการจัดประสบการณ์แบบปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning) มาประยุกต์และปรับให้เหมาะกับผู้เรียน ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากปัญหา สู่กระบวนการคิดแก้ปัญหาในกิจกรรมและสรุปความรู้ที่ได้เป็นความรู้ใหม่ของตนเอง

จุดประสงค์

- เพื่อพัฒนาทักษะด้านการคิดของเด็กปฐมวัยโรงเรียนวัดเขา (วันครู 2501)
- เพื่อให้เด็กปฐมวัยชั้นอนุบาล 3 โรงเรียนวัดเขา (วันครู 2501) ร้อยละ 80 เกิดทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหาและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

วิเคราะห์หลักสูตรปฐมวัย ปี 60 และสภาพการจัดประสบการณ์

- ➔ สาระการเรียนรู้
- ➔ ประสบการณ์สำคัญ
- ➔ มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์

ขั้นตอน

การดำเนินงาน

ศึกษาทฤษฎีและแนวทางจัดกิจกรรมรูปแบบปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning)

- ➔ ไพศาล สุวรรณน้อย. (2558). การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน
- ➔ แนวทางจัดกิจกรรมของนักทฤษฎี John Dewey
- ➔ มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์

วิเคราะห์ผู้เรียน

- ➔ ประเมินพัฒนาการและความพร้อมในการเรียนรู้
- ➔ สภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้
- ➔ ประสบการณ์เดิม/ความรู้เดิม

วางแผนการออกแบบกิจกรรม รวมทั้งการผลิตสื่อและอุปกรณ์ โดยกำหนดจุดมุ่งหมาย และรูปแบบของสื่อ ให้เหมาะสมกับพัฒนาการตามวัยของเด็ก

- ➔ จัดทำกำหนดการสอนและโครงสร้างแผนจัดประสบการณ์
- ➔ ออกแบบกิจกรรมเสริมประสบการณ์ โดยบูรณาการเข้ากับกิจกรรม PBL

Best practice

PBL 3 กิจกรรม

หน่วยเรียนรู้

ปัญหา

กิจกรรม

หน่วย อาหารที่มีประโยชน์

ไม่ชอบทานผัก

ไข่เจียวผักแสนอร่อย

หน่วย แรงแและพลังงาน

หลงป่า ไม่มีไฟฟ้าใช้

มายากลจากแสงอาทิตย์

หน่วย ดิน หิน ทราย

น้ำไม่สะอาด

เครื่องกรองน้ำ

จัดกิจกรรม PBL (ปัญหาเป็นฐาน) บูรณาการเข้ากับสาระการเรียนรู้ตามหน่วยปฐมวัย โดยใช้กระบวนการ

ชง

เชื่อม

ใช้

5

การดำเนินการตามกิจกรรม

ชง

เด็กได้รับเรื่องราวหรือสถานการณ์หนึ่งจากการค้นคว้า ทดลองหรือสำรวจ จากนั้นครูใช้คำถามกระตุ้นการคิด ความรู้สึกของเด็ก

- สถานการณ์สมมติ
- ปัญหาที่พบในชีวิตประจำวัน
- สร้างสถานการณ์ปัญหาขึ้นมา
- ครูตั้งคำถาม

หน่วยอาหารที่มีประโยชน์

ชง : เด็กๆได้รับชมนิทานหนูนิดไม่ยอมทานผัก ครูใช้คำถามกระตุ้นถาม ความรู้สึก ,
ความคิดเห็นของเด็กๆเกี่ยวกับนิทาน และคาดคะเนสาเหตุของการไม่ทานผักของหนูนิด

หน่วย แรงและพลังงาน

ชง : เด็กและครูร่วมแสดงบทบาทสมมติโดยเป็นเหตุการณ์เดินสำรวจป่า ครูสร้างสถานการณ์จำลองขึ้นมาว่า เด็กๆและครูเกิดการหลงทางในป่าลึก ไม่มีอุปกรณ์อำนวยความสะดวกและต้องขอความช่วยเหลือ ครูและเด็กๆจะอย่างไร

หน่วย ดิน หิน ทราย

ชง : เด็กๆได้สำรวจน้ำประปาบริเวณหน้าอาคารเรียน และมีสีขุ่น ครูกระตุ้นใช้คำถามจาก สิ่งที่เด็กๆสังเกตได้จากสีของน้ำที่นักเรียนเห็น, ทำไมสีของน้ำถึงไม่เป็นสีขาวแต่กลับ เป็นสีเหลือง, เด็กๆมี ความคิดเห็นอย่างไร

เชื่อมโยง

เป็นขั้นของการแลกเปลี่ยน และ ตรวจสอบ เป็นการเชื่อมโยงสิ่งที่ตนเองรู้กับสิ่งที่คนอื่นรู้ เป็นการระดมความคิดเพื่อวิเคราะห์โจทย์และหาแนวทางแก้ไข ปัญหาที่ได้รับแล้วนำมาสรุปร่วมกันเป็นองค์ความรู้ใหม่/ความคิดรวบยอด

- ครูอำนวยความสะดวก
- ครูสร้างบรรยากาศการเรียนรู้
- กระตุ้นและชี้แนวทาง
- Learn
- Show & share
- สรุปร่วมกัน

Best
practice

หน่วยอาหารดีมีประโยชน์

เชื่อมโยง : เด็กๆระดมความคิดและเสนอแนวทางการแก้ไขปัญการไม่ทานผักของตนเอง และได้เลือกวิธีการแก้ปัญหา คือ การนำผักมารับประทานกับอาหารชนิดอื่นเพื่อลดกลิ่นฉุนและเพิ่มรสชาติให้อร่อย น่ากินมากขึ้น

หน่วย ดิน หิน ทราย

เชื่อมโยง : เด็กๆระดมความคิดและแสดงความคิดเห็นถึงสาเหตุที่ทำให้น้ำมีสีขุ่น เด็กๆเสนอแนวทางแก้ปัญหาและเลือกวิธีการทำเครื่องกรองน้ำจากธรรมชาติ โดยการนำ หิน ดิน ทราย มาใช้ในกระบวนการทำเครื่องกรองน้ำ โดยแบ่งเป็นกลุ่มละ 4 คน

หน่วย แรงและพลังงาน

เชื่อมโยง : เด็กๆระดมความคิดโดยจะแบ่งเป็นคู่ช่วยกันคิดวิธีแก้ไขปัญาและเสนอวิธีการแก้ไขของตนเอง เด็กๆได้เลือกวิธีการจุดไฟขอความช่วยเหลือซึ่งเห็นมาจากภาพยนตร์โดยจะใช้แว่นขยายที่มีอยู่ กับใบไม้แห้งในป่าในการจุดไฟจากแสงอาทิตย์

ใช้

เป็นขั้นตอนที่จะทำให้เด็กเข้าใจกระบวนการเรียนรู้ สร้างความเข้าใจให้คมชัดขึ้น เด็กได้ความรู้ในขั้นเชื่อมมาใช้ ครูได้เห็นความเข้าใจ/กระบวนการคิดและทักษะของเด็กแต่ละคนว่าได้จากกิจกรรมมากน้อยเพียงใด

- - สะท้อนกิจกรรม
- - การสร้างชิ้นงาน
- - เกิดทักษะการคิด
- - นำไปใช้ในชีวิตประจำวัน
- - ต่อยอดการเรียนรู้ได้

ขั้นใช้

หน่วย อาหารดีมีประโยชน์

เด็กได้ทำไข่เจียวผักแสนอร่อย

หน่วย ดิน หิน ทราย

เด็กได้เครื่องกรองน้ำ

หน่วย แรงและพลังงาน

เด็กได้ทดลองจุดไฟโดยใช้พลังงานความร้อนจากแสงอาทิตย์

Best

practice

ผลการดำเนินการ/ผลสัมฤทธิ์/ประโยชน์ที่ได้รับ

ผลที่เกิดตามจุดประสงค์

- เด็กปฐมวัยโรงเรียนวัดเขา (วันครู 2501) ได้รับการพัฒนาทักษะด้านการคิด
- เด็กปฐมวัยชั้นอนุบาล 3 โรงเรียนวัดเขา (วันครู 2501) ร้อยละ 80 เกิดทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหาและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

ผลสัมฤทธิ์ของงาน

การจัดประสบการณ์รูปแบบปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning) ช่วยพัฒนาทักษะด้านการคิดในเด็กปฐมวัย ทำให้เด็กเกิดกระบวนการคิดวิเคราะห์ ทักษะการคิดแก้ไขปัญหา สร้างองค์ความรู้จากการเรียนรู้ด้วยตนเอง ได้เรียนรู้กระบวนการทำงานร่วมกับบุคคลอื่น นำองค์ความรู้ที่ได้รับต่อยอดเป็นทักษะชีวิตในกิจวัตรประจำวัน

ประโยชน์ที่ได้รับ

- กิจกรรมปัญหาเป็นฐาน : PBL ช่วยพัฒนาทักษะกระบวนการคิดของเด็กปฐมวัย
- กิจกรรมปัญหาเป็นฐาน : PBL ช่วยให้เด็กเกิดทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม
- กิจกรรมปัญหาเป็นฐาน : PBL ก่อให้เกิดการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง
- เด็กเรียนรู้จากการปฏิบัติ จนเกิดเป็นทักษะความรู้ต่อยอดสู่อาชีพในอนาคต

- เด็กให้ความสนใจ และให้ความร่วมมือกับกิจกรรม PBL เป็นอย่างดี
- เด็กมีความพร้อม และต้องการที่จะเรียนรู้
- เด็กมีพื้นฐานประสบการณ์เดิมที่ดี

เด็ก

ปัจจัย
สู่ความสำเร็จ

ผู้ปกครอง

- ผู้ปกครองเห็นความสำคัญของกิจกรรม PBL และให้ความร่วมมือสนับสนุน วัสดุอุปกรณ์ในการทำกิจกรรม

ครู

- คุณครูมีความมุ่งมั่นในการพัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้
- ครูให้ความสำคัญต่อกิจกรรมการสอน เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อเด็กมากที่สุด

ผู้บริหาร

- ผู้บริหารเห็นความสำคัญของกิจกรรม และให้การสนับสนุน พาคณะครูศึกษาดูงานการจัดกิจกรรมแบบเชิงรุก

Best
Practice

บทเรียนที่ได้รับ

- เด็กทุกคนมีวิธีการคิดวิเคราะห์ หาแนวทางในการแก้ปัญหาที่ต่างกัน ไม่มีวิธีไหนที่ดีที่สุด กระบวนการทั้งหมดส่วนหนึ่งมาจากประสบการณ์เดิม และความพร้อมทางวุฒิภาวะของเด็กปฐมวัย
- รูปแบบการจัดประสบการณ์แบบ PBL ส่งผลต่อความอยากเรียนรู้ของเด็ก สามารถดึงศักยภาพ ทักษะการคิด การแก้ไขปัญหา รวมถึงการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองได้ดี
- ผู้ปกครองมีความพึงพอใจในกิจกรรมการสอน พร้อมสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ทำกิจกรรมอย่างดี
- รูปแบบการสอนแบบ PBL จะประสบความสำเร็จได้ เด็กต้องสนใจและให้ความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรม

ข้อเสนอแนะ

- ในการจัดประสบการณ์ควรพัฒนาทักษะด้านการคิดควบคู่ไปกับพัฒนาการด้านอื่น ๆ อย่างครบองค์รวม เพื่อให้เกิดการพัฒนาเด็กอย่างมีคุณภาพต่อไป
- เด็กควรได้รับการพัฒนาทักษะการคิด การแก้ไขปัญหา การคาดคะเนรวมถึงความกล้าแสดงออกอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เด็กเกิดทักษะการคิดที่ยั่งยืน

/การได้การเผยแพร่

รับการยอมรับ

เผยแพร่บนเพจ โรงเรียนวัดเขา(วันครู2501)

แลกเปลี่ยนคณะครูโรงเรียนวัดเขา(วันครู2501)

Best
practice

บรรณานุกรม

ไพศาล สุวรรณน้อย. (2558). การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน(Problem-based learning). สืบค้นจาก <http://ph.kku.ac.th>

วิจารณ์ พานิช. (2555). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2560). คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 (สำหรับเด็ก 3-6 ปี). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด

Best
practice

ภาคผนวก

หน่วยอาหารดีมีประโยชน์

ชง : เด็กๆ ได้รับชมนิทานหนูนิดไม่ยอมทานผัก ครูใช้คำถามกระตุ้นถาม ความรู้สึก ,
↓
ความคิดเห็นของเด็กๆเกี่ยวกับนิทาน และคาดคะเนสาเหตุของการไม่ทานผักของหนูนิด

เชื่อม : เด็กๆระดมความคิดและเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหการไม่ทานผักของตนเอง และได้
↓
เลือกวิธีการแก้ปัญหา คือ การนำผักมารับประทานกับอาหารชนิดอื่นเพื่อลดกลิ่นฉุน
และเพิ่มรสชาติให้อร่อย น่ากินมากขึ้น หลังทำกิจกรรมเด็กๆร่วมสรุปแชร์ความรู้
และสรุปร่วมกัน

ใช้ : เด็กได้ทำข้าวไข่เจียวแสนอร่อย

Best
practice

หน่วย ดิน หิน ทราย

ชง : เด็กๆ ได้สำรวจน้ำประปาบริเวณหน้าอาคารเรียน และมีสีชุ่น ครูกระตุ้นใช้คำถามจากสิ่ง que เด็กๆ สังเกตได้จากสีของน้ำที่นักเรียนเห็น, ทำไมสีของน้ำถึงไม่เป็นสีขาวแต่กลับเป็นสีเหลือง, เด็กๆ มี ความคิดเห็นอย่างไร

เชื่อม : เด็กๆ ระดมความคิดและแสดงความคิดเห็นถึงสาเหตุที่ทำน้ำเป็นสีเหลืองเด็กๆ

เสนอแนวทางแก้ปัญหาและเลือกวิธีการเช่น การทำเครื่องกรองน้ำจากธรรมชาติจากหิน ดิน ทราย ถ่าน และสำลี โดยแบ่งเป็นกลุ่มละ 4-5 คน หลังทำกิจกรรมเด็กๆ ร่วมสรุป แชร ความรู้ที่ตนได้รับและสรุปกิจกรรมร่วมกัน

ใช้ เด็กได้ทำเครื่องกรองน้ำจากธรรมชาติ

Best
practice

หน่วย แรงและพลังงาน

ชง : เด็กและครูร่วมแสดงบทบาทสมมติโดยเป็นเหตุการณ์เดินสำรวจป่า ครูสร้างสถานการณ์จำลองขึ้นมาว่า เด็กๆ และครูเกิด หลงป่าและไม่มีอุปกรณ์อำนวยความสะดวกมีแค่แว่นขยายที่ติดตัวมาเพื่อใช้สำรวจป่า และต้องการขอความช่วยเหลือ ครูและเด็กๆ จะทำอย่างไร

เชื่อม : เด็กๆ ระดมความคิดโดยจะแบ่งเป็นกลุ่มช่วยกันคิดวิธีแก้ไขปัญหาและเสนอวิธีการแก้ไขปัญหของตนเอง เด็กๆ ได้เลือกวิธีการจุดไฟขอความช่วยเหลือซึ่งเห็นมาจากในละครโดยจะใช้แว่นขยายที่มีอยู่ กับใบไม้แห้งในป่าในการจุดไฟจากแสงอาทิตย์ หลังทำกิจกรรมเด็กๆ ร่วมสรุปแชร์ความรู้ที่ตนได้รับและสรุปร่วมกัน

ใช้ : เด็กได้ทดลองจุดไฟโดยใช้พลังงานความร้อนจากแสงอาทิตย์ผ่านแว่นขยาย

Best
practice

Best Practice

ระดับปฐมวัย สำหรับครูผู้สอน

โรงเรียนวัดเขา (วันครู 2501)

